

Gençliğe Troçki hakkında söylev - (Joseph Hansen)

Yazar: Joseph Hansen

Çeviri: Kenan Zorlu

Aşağıda okuyucularımızla ABD'li devrimci Marksist Joseph Hansen'in 22 Ağustos 1941 tarihinde, New York'ta düzenlenen Troçki Anması sırasında Sosyalist İşçi Partisi'nin gençlik koluna yaptığı konuşmayı paylaşıyoruz. Hansen'in konuşması Sosyalist İşçi Partisi'nin gençlik kolu olan Genç Spartaküs grubuna yapılmıştı. Tim Wohlforth'un, Birleşik Devletler devrimci gençlik hareketleri üzerine gerçekleştirdiği çalışmaya göre Genç Spartaküs o sıralarda 700'ü bulan militan sayısı ile ABD'nin en güçlü komünist gençlik yapılanmasıydı. Hansen'in Marxists.org sitesinde yayımlanan konuşması *Zırhlı Tren*'den sonra ilk defa *Troçkist*'te yayımlanmaktadır.

Joseph Hansen (1910-1979): Amerikalı Troçkist ve Sosyalist İşçi Partisi (ABD) önderlerinden. Utah doğumlu yoksul bir işçi ailesinin 16 çocuğunun en büyüğü olarak, genç yaşta sosyalist oldu. Kardeşleri arasında sadece o üniversite eğitimi alabildi. 1929 Büyük Buhranı sırasında radikalleşti ve James P. Cannon önderliğindeki Troçkist harekete katıldı. Eşi Reba'yla birlikte Meksika'ya gittiler ve Rus devriminin sürgündeki önderi Lev Troçki'yle tanıştılar. 1937'den öldürülmesine kadar 3 yıl boyunca Troçki'nin sekreterliğini ve korumalığını yaptı. Hansen, Charles Cornell ile birlikte, 20 Ağustos 1940 günü Troçki'ye suikast düzenleyen Stalinist ajan Ramon Mercader'i yakalayan ve kaçmasını önleyen kişidir. Suikastin ardından ABD'ye döndü ve partinin yayın organı olan *Militant*'ın (Militan) editörlüğünü üstlendi. 1940'dan 1975'e kadar Sosyalist İşçi Partisi Ulusal Komite üyesiydi. 1950'de partinin New York'tan Senato adayı oldu. Nahuel Moreno'yla birlikte Dördüncü Enternasyonal içindeki gerillacı sapmalara karşı mücadele etti ve parti inşasının Leninist ölçütlerine sadık kaldı. Yine Moreno'yla

beraber Birleşik Sekreterlik'in içindeki Leninist-Troçkist Fraksiyon'un önderlerindendi. 18 Ocak 1979'da New York'ta öldü. Marksist literatüre 20'nin üzerinde kitap kazandıran Hansen, 1979'deki ölümüne dek Dördüncü Enternasyonal'in bir savaşçısı olarak yaşadı.

Natalia Sedova Troçki, *Dördüncü Enternasyonal*'in Ağustos 1941 sayısında yayınlanan makalesinde bugün adı Marksizm ile bir anılan Lev Troçki'den bir şeyler görmemizi sağlayarak, onun daha samimi bir portresini vermeye çalışıyor. Natalia'nın katkıları yalnızca doğmamış kuşakların sınıfsız toplumun kurucuları hakkında daha derin bilgiler elde edebilmeleri için paha biçilmez tarihî kıymete sahip değil, aynı zamanda siyasî değer de taşıyor. Natalia'nın kendine ait sağlam siyasî yargıları var. O her açıdan Troçki'yle eşdeğer bir kadın.

Yazıları, Troçki'nin kişiliğini daha iyi kavramamızı sağlayarak, işçi sınıfının mücadelesinde önder olmak isteyenlerin, yeteneklerini seçtikleri büyük hedefe uygun olarak şekillendirmelerini sağlıyor.

Bir sanatı en iyi şekilde öğrenmenin yollarından biri, o sanatta usta bir zanaatkâr bulup onu taklit etmektir. Öğrenmeye hevesli olan her çırak kendisinin tanıdığı veya alanında büyük bir isim olan kişiyi seçer ve seçtiği modelin mükemmelliğine ulaşmaya çalışır. Yazarlar başlangıçta genellikle büyük bir yazarı ya da geçmişin bir dizi büyük yazarını taklit ederler. Ressamlar ve heykeltıraşlar da aynı şeyi yaparlar. Askerler İskender'i, Hannibal'ı, Sezar'ı, Napolyon'u takip ederler.

Devrimci harekete katılan gençlik doğal olarak Troçki'yi örnek almalı ve Troçki'nin yaptığı gibi, en mütevazı yeteneklerini vererek bir gün proleter devrimin bilim ve sanatında usta olmayı ummalıdır. Böyle bir amaç tamamen normal ve övgüye değerdir. İngiltere'nin büyük romantik şairlerinden biri olan John Keats'in şair olmak için yola çıktığı zaman kendini yetiştirmek için Shakespeare'den daha düşük kimseyi model olarak almadığı söylenir ve o bunu

yapmakta haklıydı.

Troçki'yi model olarak seçmenin tehlikesi, Troçki'nin bir devrimci olarak önemini takdir etmeye başlayabilecek seviyeye gelindiğinde gerçekleşme ihtimali olan cesaret kırılmasıdır.

Troçki'nin insanlık tarihinin en çalkantılı yıllarında edindiği devasa bilgisi ve engin siyasî deneyimi görece küçük birkaç cilde sığdırılmıştır. Troçki'nin eserleri o kadar parlak, eserlerinin mantığı o kadar sarsılmaz, karakterleri, olayları, partilerin ve sınıfların hareketlerini kavrayışları o kadar derindir ki devrimci çırak ellerini havaya kaldırarak "Hiç kimse buna eşit olmayı umamaz bile, daha basit bir faaliyet alanı seçmek daha iyi olacaktır" diyebilir. O kişi, Troçki'nin bir konuşmacı, bir örgütçü, bir yönetici (Troçki'nin Ekim'in silahlı ayaklanmasındaki önder rolünü anladığında) olarak en iyinin de iyisi olarak ün saldığını idrak ettiğinde, Troçki'nin Kızıl Ordu'yu kurmasını ve emperyalist dünyanın işgalci ordularına karşı Sovyetler Birliği'nin silahlı savunmasını yönetmesini ve bunlara ek olarak en büyük başarısı Lenin ile beraber kurduğu Üçüncü Enternasyonal'i ve Dördüncü Enternasyonal'i eklerse genç yoldaş, "Böyle bir adam sadece bir kere dünyaya gelir." diyebilir.

Ve bu kişi doğruyu söylüyor olacaktır. Yalnızca bir tane Troçki olabilir.

Fakat bu tamamen doğru değildir. Troçki Odessa'daki bir çiftlikten çıkıp bir anda oturup *Rus Devrim Tarihi*'ni yazmamıştır. Bir dereceye kadar şekillendirebileceği kendi kişisel özelliklerinin yanı sıra, temel olarak kullanabileceği bir geçmiş ve son biçimlendirmeyi yapan dünya üzerinde yaşanan olaylar vardı.

Onların omuzlarında duruyoruz

Sınıf mücadelesinin yüksek düzeyi Lenin ve Troçki'nin, bilimsel sosyalizmin kurucularının ölüm nedeniyle terk ettikleri noktadan başlamalarını sağladı. Troçki, 1917 devriminin gidişatını devrimden 12 yıl önce öngörmesini sağlayan

sürekli devrim teorisini geliştirdi. Lenin, devrimin başarısını sağlayan, profesyonel devrimci parti kavrayışını geliştirdi. Bu nedendir ki Troçki sosyalizmin gelecekteki gelişiminin, özellikle de Birleşik Devletler'deki gelişiminin Marx'ın devrimci felsefesini yayan geçmişteki büyük diyalektik materyalistlerden daha da iyi bir düzeye taşıyacağını öngörebildi.

Bir gencin, yeni kuşakların ulaşabildiği bilgi ve deneyim birikimiyle birlikte Troçki'nin döşediği yolda yeteneklerini geliştirmek konusunda cesaretinin kırılması anlamsızdır. Partimizin zengin mirası Marx, Engels, Lenin ve Troçki'nin eserlerinde cisimleşerek, teorik altyapı için zemin hazırlıyorlar. Geçmiş savaşın başında ve özellikle 1918'de Amerika Birleşik Devletleri'ndeki devrimci hareketi saymazsak, İkinci Dünya Savaşı'nın başındaki devrimcilerin teori ve deneyim açısından çok daha zengin olduklarını söyleyebiliriz.

Kapitalizmin ölümcül can çekişmeleri ardı ardına devrimci durumlar oluşturuyor. Önümüzdeki dönemin bizi daha da izole etme ihtimali bulunmasına rağmen, bu dönem Dördüncü Enternasyonal'in bütün güçlerinin muazzam genişlemesiyle devam edecektir.

Bugünkü gençler kendilerinden önce gelenlerden bir basamak üstte durma ayrıcalığına sahiptirler. Yalnızca 1848 devrimimiz ve Paris Komünü'müz yok; 1905 ve Ekim devrimlerimiz var. Yalnızca Marx ve Engels'imiz yok; Lenin ve Troçki'miz var.

Troçki harekete nasıl katılmıştı?

Troçki devrimci harekete çoğumuzla aynı şekilde katıldı. Her yönden gelen baskılara karşı isyan etti. O, o zamanlar şüphesiz ki kavrayamadığı ve çıkar yolu olmayan bir isyan duygusuyla doluydu. Bunu "kendini mükemmelleştirme" için bir dürtü olarak görüyordu. Sosyalistlerle karşılaştığında onlarla alay etti, onları ütopyacılar olarak gördü, kendini tutucu olarak saydı, onlarla şiddetle tartıştı. Aslında devrimcilerin argümanları tarafından ne kadar ikna edilirse ve ayağının

altındaki toprak ne kadar ufalanırsa, o kendini daha güçlü savundu -tıpkı diğerlerimizin de başlangıçta yaptığı gibi.

Nihayet işçi sınıfının insanlık için tek umut olduğuna ikna olduğunda bu fikirleri yaymaya tüm kalbiyle katıldı. Broşürler yazdı, onları ev yapımı bir çoğaltıcıda bastı, parmaklarını en modern teksir makinesi gibi mürekkeple kapladı.

Troçki daha sonra kendisini Marksist ideolojinin önünde buldu ve doğruluğuna kolay kolay ikna olmadı. Aynı sosyalizmi kabul etmeden önce verdiği mücadeleyi Marksizme karşı yürüttü. Marksizm ona çok sert, tamamlanmış bir felsefe, fazlasıyla kapalı bir sistem olarak göründü. Fakat Marksizm ile tartışırken kendi cehaletini fark etti. Şüphesiz birçoğumuz bir zamanlar bu mahcubiyeti yaşamışızdır, özellikle de tam donanımlı bir Marksist ile karşılaştığımızda.

Troçki cehaletini telafi etmek üzere hazırlandı. İlk önce pek sistematik olmayan bir biçimde, rastgele bir yazardan diğerine atlayarak çaresizce okudu. İlk hapsi sırasında boş vakitlerinde okuma olanağı buldu ve geçmiş olayların gelişiminde Marx ve Engels tarafından formüle edilen yasaların gerçekliğini keşfetti.

Troçki'nin üçüncü büyük engeli Lenin'in örgütlenme yöntemleriydi. Lenin'in kavrayışını kabul etmesi en çok zaman alan mücadelesi oldu. Bu anlaşılabilir bir şeydi, çünkü Lenin'in örgüt kuramı uluslararası sosyalist harekette temel bir yenilikti ve pratikte kanıtlanmamıştı. Ayrıca Lenin, Marx ve Engels'in öğrencileri ve dönemin büyük sosyal demokrat liderleri olan, muazzam bir otoriteyle konuşan Avrupa sosyalist hareketinin büyük figürlerine muhalefet ediyordu.

Birkaç yıl boyunca Troçki, Lenin'in örgütlenme yöntemleriyle sert tartışmalara girmeye çekinmedi. Ancak önemli olan, savaş sırasında ve Rus devriminin zorlu anlarında Troçki, Lenin'in görüşlerinin doğruluğunu kabul etmesi ve Lenin'in partisine katılmasıydı.

Bir Marksist olarak gelişmekte olan herkesin yaşadığı gibi Troçki'nin de benzer iç çatışmaları yaşaması gerektiğini bilmemiz hepimize cesaret kaynağı olmalıdır. Daha sonradan düzelmiş olsa da ilk başta Troçki ailesiyle bile arasını bozmuştu. Onun bir mühendis olarak kariyer yapmasını arzulayan babasını hayal kırıklığına uğratmak zorunda kaldı. İyi bir çocuk olmasını isteyen ve daha sonra faaliyetleri nedeniyle tutuklandığında Kherson'daki demir parmaklıkların arkasında onu görmeye gelen ve ağlayan annesini de hayal kırıklığına uğratmak zorundaydı.

Troçki birkaç yıl boyunca aile çevresinde kötü bir örnek olarak anıldı. Sibiry'a da Rus-Japon savaşı sırasında servet yapan kuzeni ise ailesine göre iyi bir örnekti. Fakat Troçki kendisini zengin bir burjuva yapmak için dışarıda değildi; bütün bir sınıfı mülksüzleştirmek için oradaydı. Devrimden sonra kuzeni Troçki'yi telefonla aradı. Her şeyini kaybetmişti ve Troçki'nin kendisi için bir şeyler yapmasını istiyordu.

Troçki'yi mükemmel yapan nedir?

Troçki'yi üstün yapan hangi nitelikleri idi? Başka birinin sahip olmadığı ya da Troçki'de bulunanlara sahip olmadığı neyi vardı? İzin verin Troçki'nin en belirgin özelliklerinden birkaçını daha sıralayayım.

Muhteşem bir hafızaya, özellikle de teorilere ilişkin bir hafızaya sahipti. Önceki makalelerini okuma alışkanlığı, olayların mantığını algılama yetisi ile birleşince hafızası daha da keskinleşiyordu. Örneğin 1938 yılında 1924'te bir bilim kongresinde gerçekleştirdiği konuşmasının çevirisini yaptı. Onay için ona çevirinin bitmiş halini götürdük. Çeviriyi bize sayfalardan birine bir soru işareti koyarak çabucak geri verdi. "Çeviride yanlış olan ne?" diye sorduk. "Sanıyorum şurada eksik bir cümle var" diye cevap verdi. Troçki haklıydı. 14 yıl önce yaptığı konuşmasındaki bir cümleyi atlamıştık.

Fark edilir derecede bir algı hızına sahipti. Tamamen dürüsttü - bunu söylerken işçi sınıfına karşı dürüst olduğunu ima ediyorum. O bir savaşçıydı.

Fakat onun kuşağında benzer yeteneklere sahip başkaları da vardı, teorisyen, gazeteci, politikacı olarak ünlü olanlar. Plehanov, Troçki'den önce parlak bir birikime sahip olan Parvus ve Martov. Aynı büyük olayları yaşamalarına ve hatta hepsi devrimci olmasına rağmen hiçbiri Troçki'nin düzeyine yükselemedi. Hepsinde Troçki'de olan bir nitelik eksikti: İradenin gücü.

Troçki'nin iradesi boyun eğdirilemezdi. Bu onun doğuşundan beri ışıldayan özelliği idi: Duruşu, coşkulu tavrı, doğru olduğundan emin olduğu zamanlardaki uzlaşmaz muhalefeti. Troçki'yi küçük bir konuda yanlış bir tutum aldığına ikna etmeye çalışırken onun bu demirden tavrını birden fazla kez hissetme imkânı buldum.

Yazdıkları bu kırılmaz irade ile nüfuz ediyor. Bu özellikle işçi sınıfının düşmanlarını alaya alırken belli oluyor. Yaşamının tüm dersi bu iradeden bahsediyor -hiçbir şey onu kıramazdı, hapishaneler, sürgün, ihraçlar, zulüm, iftira, ölümün kendisi bile.

Şüphesiz Troçki alışılmadık miktarda enerji ile donatılmıştı. Bu enerjiyi son derece disiplinli bir şekilde kullanmayı, ateşleme gücünü en etkili olduğu yerde yoğunlaştırıp yönlendirmeyi öğrendi. Sıradan insanlar başlangıçta sahip oldukları enerjiyi dağıtırlar ve ilgilerini çelişkili kanallara yönlendirerek enerjilerinin azalmasına neden olurlar. Bir işe giriştikleri zaman başka bir iş yapmalıyım düşüncesiyle felçleşip tökezlerler.

Troçki bir kez zihnini hazırladı mı tasarısına kendini tamamen adardı. Bu en ufak şeyler için bile geçerliydi. Sekreterleri Troçki'nin Fransa'da nasıl ev işlerine yardımcı olmakta ısrar ettiğini anlatırlar. Yoldaşları çalışmasını bırakmasını istemiyorlardı, fakat onunla yapabildikleri en iyi anlaşma bulaşıkları yıkamasından fazlasına izin vermemek oluyordu. Fakat mutfaktaki üretim bandında bir engel olduğunu kanıtladı çünkü bulaşıkları mücevher gibi parlayıncaya kadar parlatıyor ve işin geri kalan kısmı onun görevini bitirmesini bekliyordu. İstirahatinde de aynı şey geçerliydi. Sekreterleri sabah saat 03:30 ile 04:00 arasında gözlerinde uykuyla yataklarından kaldırılıp, önceki günün zorlu çalışmasına rağmen dinamik

enerjisini koruyan Troçki tarafından balık tutmak için sürüklendiklerini anlatıyorlar. Meksika'da pek çok Amerikalı yoldaş, Troçki'nin kırlardan söktüğü kaktüsleri Meksika tepeleri boyunca taşıma ayrıcalığına kavuşmuştu.

Troçki nasıl çalışırdı?

Ancak bu muazzam enerji, özellikle çalışma masasında belirgindi. Sabahın erken saatlerinden gece geç saatlere kadar, sadece kısa bir dinlenme ve yemek molasıyla, çalışmak için kendisini çalışma masasına zincirledi. Eldeki iş GPU ile savaşmak, Stalin'in biyografisini yazmak gibi keyifsiz işler de olsa, Dördüncü Enternasyonal'in basınına yazı yazmak gibi keyifli bir iş de olsa umursamadan çalıştı.

Son Moskova duruşması sırasında sekreterliğinin çalışmalarını en ufak ayrıntısına kadar organize etti. Elinde New York'tan postalanmış, içinde suçlamalar bulunan bir *New York Times* gazetesıyla ileri geri yürüdüğünü hatırlıyorum. Gazeteyi kırmızı ve mavi kalemlerle aldığı notlarla kaplamış, baştan sona çalışmış ve sekreterliğini ufak bir ordu gibi organize etmişti. Ne yapmamız gerektiğini özetlerken, öneriler sorarken ve tartışırken dikkat kesilirdik. İşleri aramızda bölüşürdük, bu yoldaş ve şu yoldaş çeviriler üzerinde çalışır, bir başkası basın ile ilgilenir, diğeri araştırma yapardı, vb.

İşler bitince hepimiz ateş hattına çıkardık ve Troçki'nin kendisi hepimizden daha sıkı çalışmış olurdu. Bir gün beş basın açıklaması hazırladığını hatırlıyorum. İçlerinden bir tanesi bir Londra gazetesi için uzun bir makaleydi. Sekreterlerinden bazıları 22 saat aralıksız çalışmışlardı. New York ve diğer şehirlerden materyal temin eden diğer insanlarla işbirliği içinde olan bu tür bir çalışma sayesinde, Troçki önceki Moskova duruşmalarında olduğu gibi bu entrikanın sahteliğini de tamamen açığa çıkardı.

James P. Cannon'ın seçimlerde New York Belediye Başkanlığı'na seçilmesi için sokaklarda toplanan ve dilekçelerle imza toplayan yoldaşlarımızı gördükçe

Troçki'nin böyle bir kampanyaya nasıl girişeceğini, James P. Cannon'ı New York seçimlerine sokmak için nasıl neşeyle topyekun bir savaş organize edeceğini düşünüyorum. Harita üzerindeki tüm ilçeleri kapatmış, toplantı yapmış, yoldaşlara danışmış ve sonra herkesin görevi yerine getirdiğini görmüş olacaktı. O kendisi, bir şu mahalleyi bir bu mahalleyi kontrol ederek, her yerde olacaktı. Onu elinde dilekçe kâğıtlarıyla sokağın bir köşesinde nazik ama kararlı bir şekilde kalabalıkla tartışırken, ama tek bir imza fırsatını bile kaçırmadan duruşunu görebiliyorum.

Troçki'nin bütün hayatı bunun gibiydi. O ana görevini - tek görevini - sosyalist devrim uğruna savaşmak olarak seçmişti. Bu seçimi yaptığı andan itibaren yaptığı her şey bu hedefi ilerletmekten başka bir amaç gütmüyordu. Amacın bu tekilliği Troçki'ye enerjisini yoğunlaştırma ve onu diğer yetenekleriyle sentezlemesini mümkün kıldı. Böylece daha zengin bir gelişme sağladı ve proleter devrimin cisimleşmiş hali durumuna geldi.

Fakat böyle bir adam bile, sınıf mücadelesinin gelgitlerinin ve eğilimlerinin akışına tabidir. Son tahlilde hiç kimse çatışan kampların birinin veya ötekinin kuvvetine biçim vermekten fazlasını yapamaz. Geçmişin en çirkin sırlarını barındıran canlılar, bir devrim güçsüz düştüğünde yükselebilirler. Çalkantı sonrası bir tepki dönemi ortaya çıkar ve işte bu dönemlerde bir devrimci en zorlu sınavlardan geçer. Terk edilmiştir, izole edilmiştir, dolandırılmıştır, iftira edilmiştir, hapsedilmiştir, işkence görmüştür, bazen de ölümle yüzleşmiştir. Emek hareketi kasvetli yıllar boyunca uçsuz bucaksız bir mezar gibi görünür, ta ki yükseliş gelinceye kadar.

Troçki'nin en büyük eserlerinden bazıları, İkinci Dünya Savaşı'nın zirvede olduğu, Troçki'nin dünyadaki her gerici gücün öfkeli kinini boşa çıkardığı bu dönemde tamamlanmıştır. Bu dönemde o yeni bir Enternasyonal için teorik yapıyı ortaya koydu. Cani Stalinist bürokrasinin suçlarını tüm dünyanın gözleri önüne serdi. Ve Marksist hareketi devam ettirecek kadroları eğitti ve sağladı.

Dördüncü Enternasyonal'in kuruluşu Troçki'nin en büyük başarısı olarak tarihe geçebilir. Troçki'nin, en korkunç zulümlerin içinde verdiği azimli mücadelesi bize

verdiği en önemli derslerden birisidir.